

željeznom vijeku, o kodifikaciji kanonskoga prava 9. i 10. vijeka, pa o dijalektnom i hiperdijalektnomu 11. stoljeću. Poglavlje drugo i treće (str. 75—244) obrađuje „Liber Sententiarum“ Petra Lombarda i njegovo značenje u teologiji XII. vijeka kao i odnosaj prema Gandulfu Bolonjskom i Ivanu Damaskenu. De Ghellinck dokazao je ovdje, da Petar Lombardus nije poznavao cijeloga djela Damaskenova „De fide orthodoxa“ nego pod titulom „De Trinitate“, i da su svi citati u Liber sententiarum (27 na broju) uzeti jedino iz treće knjige Damaskenova djela cap. 2—8. Ova poglavlja bila su naime prevedena na latinski jezik od Burgundija de Pisa. Zanimivo je spomenuti još i to, da se i sv. Toma Akvinac citirajući velikoga toga grčkog bogoslova služi samo spomenutim poglavljima, kako ih je našao kod Petra Lombarda. Iz toga slijedi, da sv. Ivan Damasken nije služio Petru Lombardu kao uzor pri sastavljanju njegovih sentencija, kako bi to htjeli A. Ehrhard¹ i R. Seeberg.²

Četvrto poglavlje: Jean de Damas en occident (str. 245—276.) govori o latinskim prijevodima sv. Ivana Damaskena, najviše o prijevodu spomenutoga Burgundija de Pisa (god. 1150). Žaliti je samo, da se pisac nije služio i izvrsnom monografijom od D. Ainstee: John of Damascus. 4. izd. London 1906., a članak od P. Mingesa: Zum Gebrauch der Schrift „De fide orthodoxa des hl. Joh. Damascenus in der Scholastik“ (Theol. Quartalschrift. Tübingen 1914. str. 246—251) došao je prekasno. — U zadnjem najzanimivijem poglavlju: Theologie et droit canon au XI. et au XII. siècle dolazi važna kvestija u XII. stolj. naime harmonizacija patrističnih tekstova, koja je porodila ne jednoga Abaelarda i u kasnijim vijekovima. Sredovječna filozofija, osobito ona u XIII., stoljeću, crpe svoje dokaze iz dvaju vrela: ratio et auctoritas. Pogoditi ovo dvoje muči i danas mnogu dušu osobito u taboru antireligioznom.

¹ K. Krumbacher: Geschichte der byzantinischen Litteratur. München 1897. str. 70.

² R. Seeberg: Lehrbuch der Dogmengeschichte t. III. str. 191. num. 3. Leipzig 1913.

J. de Ghellinck upotrijebio je najglavnije rukopise kao i izdana djela, koja se odnose na teologiju XII. vijeka i time je mogao doći do vrlo interesantnih i posve novih zaključaka. Razumijevanje XII. vijeka nužno je za razumijevanje procvata skolastične filozofije u XIII. vijeku. Za to ispitati dvanaesti vijek znači ispitati neposredne izvore, kojima su se služili kasnije školastici, a napose sv. Toma Akvinac, a to je tim teže, što dvanaesti vijek nosi na sebi neko obilježje mnogostranosti, i što se u misliocima toga vijeka odražuje mnogo njihov subjektivni nastroj, dok nam se trinaesti vijek predstavlja kao neka već gotova cijelost i sredena jednota. I sistematički prikaz toga zamršenoga dvanaestoga vijeka podao nam je evo J. de Ghellinck jasnije nego itko prije, i za to će i njegovo djelo u znanstvenom svijetu naći priznanja.

Juraj Pavić.

The Westminster Version of the Sacred Scriptures.

Pod ovakim su naslovom započeli katolički učenjaci iz američkog i engleskog svijeta prevođenje novozavjetnih svetih knjiga. Na čelu se učenjaka nalaze dva vrijedna oca Isusovca, i to: Rev. Cuthbert Lattey i Rev. Joseph Keating. Prevođenje ili bolje objelodanjivanje prijevoda započelo se god. 1913. i još će slijediti, jer dosada nemamo nego samo četiri sveske, dok još manjka pet svezaka. Izdavanje ide sporo, a razumjet će svatko razlog, netom dozna, s kojom se skrupuloznošću pripravlja, prevodi i izdaje. Iznosimo ovdje hronološkim redom način i broj objelodanjenih svezaka.

Na prvom mjestu dolazi svezak pod naslovom: The Epistles to the Thessalonians u prijevodu od oca C. Lattey-a. [Str. XXII + 21 u 8-ni. 1913. Cijena: broš. 6 d (=60 para); vez. 1 sh. (=1 kr. 20 p.). Prevodilac daje nam osim prijevoda teksta u uvodu povjesni prikaz Tesalonike ili današnjeg Soluna sa pomenom osnutka, uredbe i uprave Crkve u istom gradu. Koji su razlozi naveli sv. Pavla, da ovo pismo upravi na Solunjane, prevodilac u kratko nadodaje na temelju najboljih vrela i najnovijih istraživanja. Na koncu se nalazi kratka

rasprava Prat-ova o eshatologiji sv. Pavla.

Drugi svezak ima naslov: *The First Epistle to the Corinthians* (1914. Str. XVII+72 u 8-ni. Cijena: broš. 1 sh., a vez. 1 sh. 6 d. (= 1 kr. 80 p.), a preveden i kritičkom raspravom popraćen od istog oca Lattey-a, profesora sv. Pisma. U „Introduction“ O. Lattey govori o življenju pogana i kršćana u Korintu iza vrijeme sv. Pavla i tumači zgodu godinu pisane poslanice. Dva su „Appendix-a“ umetnuta u svesku: u prvom O. Lattey bilježi raznovrsnost teksta, dok u drugom O. Keogh tumači pojam službe ili ministerija u apostolskoj Crkvi.

Treći svezak sadržaje: *The Epistles of Captivity* [1914. Strana XVIII+42 u 8-ni. Cijena broš 9 d. (= 90 para), vezano 1 sh. 3 d. (= 1 kr. 50 p.)], od kojih su prve: Efežanima i Kološanima od Rev. Joseph Richaby-a prevedene, a zatim Filemonu i Filipljanina od O. A. Goodier-a. Svim je ovim poslanicama zajednički Uvod sa posebnim kratkim osvrtom na njihovu zgodu i datum. Kratke su ove poslanice, ali su ih prevodioci popratili sa lijepim bilješ-kama.

Posljednji i najnoviji svezak *The Apocalypse of St. John* [1915. Str. XXIV+54 u 8-ni. Cijena: broš. 1 sh., vez. 1 sh. 6 d.] po prijevodu Rv. Francis E. Gigot-a sadržaje: „Očitovanje sv. Ivana“. Ovo je bez dvojbe najzanimljivija knjiga od svih dojakošnjih zbog prevažnih pitanja i poteškoća, koje O. Gigot vješto otklanja. U uvodu ističe prevodilac karakter ove knjige, njezina pisca kao i datum i mjesto sastavka. Vrlo je koristan članak o načinu tumačenja apokalipse.

Prijevod je kritičan polag izvornika s obzirom na najmoderniju bibliografiju. Bibliciste će tu mnogo novih tekovina naći, a prevodioci će upoznati najbolji način prevođenja. Istom, kad bude dovršena kolekcija, što željno iščekivamo, moći će se uočiti znamenitost ovog prijevoda. Svesci se dobavljaju preko nakladne knjižare: Messrs Longmans, Green and Co. (39 Paternoster Row) London -- England.

A. L. Gančević O. F. M.

Denzinger-Bannwart: Enchiridion Sybolorum Definitionum et Declarationum de Rebus Fidei et Morum. Editio duodecima. U 8-ni XXVII+592 str. K tomu: Appendix i Index Systematicus 8+56 str. Stoji: broš. 5 M., a vez. u platno 6 M. kod: Herdersche Verlagsbuchhandlung u Beču ili u Freiburg-u (Breisgau-Njemačka).

Pred nama je i dvanaesto izdanje ove prekorisne knjige. Od god. 1854., t. j. kad je pok. Henrik Denzinger prvi puta djelo objelodanio. pa do danas možda nema knjige — osim sv. Pisma — koju toliko kler prevrće, kao što je Denzingerova knjiga, a koja je u mnogočem proširena trudom Isusovca oca Klementa Bannwart-a. Tomu nije zamjerke. Moramo dapače sve to veoma preporučivati, da se kler snjome zabavlja, jer ona sadržaje srčiku kršćanske nauke. Crkva se vazda brinula, da vjernicima poda sve ono, što je potrebno za njihov duševni život. Odatle razni napuci, opomene, odluke, preinake na legislativnom polju kršć. ustanove. Denzingerov Enchiridion ide upravo za tim, da nam hronološkim redom prikaže pravila, koja je Crkva davala, a još i danas daje za naše duševno vladanje. Želimo li upoznati pravo kat. nauku, dužni smo paziti na njezine simbole, definicije i deklaracije. U vjersko i čudoredno područje spadaju: objava, Crkva, rimski poglavar, jedinstvo i Trojstvo Božje, djelo stvorenja, vrhunaravni red, čovječji pad, Isukrst i njegovo poslanje, Bl. Djev. Marija, opravdanje ili justifikacija putem milosti, kreposti, sakramenta i sakramentalija, i konac svijeta. To su velika poglavlja, što sadržaje Denzingerov Priručnik. Poglavlja nijesu obrađena kakovim spisateljskim duhom, već su na prosto iznesene činjenice onako, kako nam nepatvoreno stižu iz Petrove korablje. To i jest zapravo odlika knjige, jer, dok mi po opsežnim knjigama katkad uzaludno tražimo suštinu i jezgu istine, otkriva nam se u ovoj knjizi na svakoj stranici istina u svojem čistom licu, koje